

Aqqalu C. Jerimiassen
Atassut

UKA 2023/7_2
27. Oktober 2023

2024-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuut.

(Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalackersuisoq)

Qanoq pingaarnersiunerput inissinniarparput? Innuttaasut kaasarfii aallaavigalugit, imaluunniit aningaasaq avataaniit pilersinniassallugu?

Uagut Atassummi qiningaaffimmi 2019-iminngaanniit 2021-i ilanngullugu partii maanna anginerpaasoq anginerpaallu pingajuusoq illua tungiliuttoqatigisimavagut.

Ila periusaasimasoq taamani maanna eqqaalaassagukku, 2019-imi 2020-imut aningaasanut inatsisissaq oqallisigigatsigu nipi qanoq innersoq ullumikkut eqqaagaangakku qungujussanerlunga imaluunniit uulikullassanerlunga eqqarsaatigisarpara.

Akitsuutit pillugit akertiungaaqatigiissimanerput, immaqalu sakkortungaatsiartooq nipi atortarsimasarput allaat inuiaqatigiinnut qatsunnarsisutulluunniit isikkoqalersuupajaaraluarsimasoq sorsuuffigisarsimaqaarput.

Taamaattumik 2021-imi qinersisoqareermat isumalluungaaqaluta naalackersuisooqatigiinngortunut ilanngutinngikkaluarluta Atassummi tunuliaqutsiisutut inissippugut, isumalluarneq suleqatigiikkusunnerlu tassani anersaaq annertoqisoq eqqaamaqaara, ila naalackersuisooqatigiisumasummi partiivi immaqaa asissunngiluatsiaannartarpagut.

Akitsuutit sorsuutit 2019-imi eqqussuunneqartut piffissaq sukkanerpaaq atorlugu piiarneqassasut neriorsuutaasarsimavoq.

2021-illi kingorna akileraartarnermut aqqissuusseqqinnissaq kisiat tusartualersimavarput, akitsuutillu aqqissuunneqarnissaanut peerneqarnissaanulluunniit eqqarsalersoqartillugu aqqissuusseqqinnissarujussuaq taanna neriorsuutaajuartarsimavoq.

Naalli tamanna anersaaq maanna? Inuiaqatigiit pilluaatissaannik aalajangiinissaq januaarip aallaqqaataani 2022-imi oqaaseq sumiippamita? Akerliussutsimik takutitsinermi "Naammaleqaaq"-mik taaneqartumi ataqatigiisarisut maanna qinikkatut qaffasissumik inissisimalereernikut nilliaatigisimaqisaat naammita maanna?

Immaqaa akitsuutinik nutaanik ikkussinissamut utaqqikatallutik maanna naammaleqaartulersimanerpat?

Puiaasat puiaasaaqqallu inatsisaannut tunngasoq allanngortinnissaa unammilleqatigiinnermik aallaaveqartumik inissisimalernissaa neriulluarfigisimagaluaqaarput, maanna ajoraluartumik kaasarfissuutissatut atorneqarnialikkersaartoq naalackersuisooqatigiinnit malunnarsereerpoq.

Ila maanna politikkerisaq taamanernit nikissimagaluassusia.

Taamatut aallaqqaasiuteqangaatsialaariarlunga, Atassummiit aningaasanut inatsisissami isumaqatigiinniarnert aallarertorfianni oqariartuutigut annikkumavagut.

[Qineqqusaarutaajuartut qineqqusaarutiginiinnarnagit piviusunnortitsiniaqatigiitta](#)

Utoqqartagut

Utoqqartagut ukiorpassuarni akileraartartooqataallutik inissisimajuareersut malunnaatilimmik iliuseqarfiginiartariaqarpagut.

Siunnersuuteqarsimanerpullu utoqqartatsinnut soraarnerussutisiaqartunut akileraarutaarutsisisinnaanermik nipeqartoq imatut nassuiaateqarfigiumavarput.

Soraarnerussutisiat ullumikkut tiguneqartartut akileraareernermin nuna tamakkerlugu agguaqatigiisillugit qassit tiguneqartarnerisut uuttuutitut atortariaqarpoq.

Maannalu akileraartarnermut aqutsisoqarfimmi naatsorsueriaaseq atorineqareersoq, aningaasat tigusat akileraaruteqaataasussaangitsutut naatsorsorneqartartut assigalugit aaqqiissusiorsinnaaneq inissinneqarsinnaammat, annerusumik allaffissornermik pilersitsivioqqajartariaqanngivissumik.

Soormimi inuit sulisinnaagaluit sulinatik pisortanik ikiorsiissutinik pissarsisarnerminni kisimik akileraaruteqaataasussaangitsunik pisassappat? Takusinnaareerparpummi uani immikkoorut, inuk ukiorpassuarni aalajaalluni akileraarluarlunilu sulereernikoq, illuanilu sulisinnaalluaraluaq pisortanik ikiorsiissutinik pissarsisartoq akileraarutitaqanngivissunik. Ila nikingassut tassani annertuallaaqaaq.

Utoqqartatsinnut pisortanik soraarnerussutisiat tunniunneqartartut akileraarutaarunnissaanut suleqatiseraassi tamassi, ajornaqaarmi kukigut tallisarniinnartarsinnaanngilagut soraarninngornikortagut eqqartulersillutigut qineqqusaarunnaareersillutalu.

Sineriak tamakkerlugu sanaartorneq

Sanaartornikkut nunarput siuarsarneqartussaavoq, sanaartukkat akiisa qaffakkaluttuinnarnerat najoqqutarineqartussaangilaq unammilleqatigiinneq akitigut pitsaasutsimik takutitsinissaa siunertaralugu. Naalakkersuisoqarfik mianersoqqussuteqassanngilaq sanaartukkat pillugit siunnerfinnut, tamannalu namminersortunngorsaanikkut periarfissatut atuutsinneqartariaqartoq isumaqarpugut.

Takorluulaariarsigit nunani allani nunarsuarmioqatitsinnik pisortat inissiatileqatigiiffeqarnerisut? Tamanna akuttoqaaq.

Kalaallit Nunaat tassaaginnarsimanerpa pisortat aqutaanik qitiusumiit isumalluusersugaq! Isumaqarpugut taamaattoqassanngitsoq, pisortat sanaartornikkut namminersortunut unammillernissaat pisussaaffittut isiginnaaginnarneqartoq akuersarneqarsinnaanngilaq.

Maannakkut piffimmiippugut nunarsuatsinni sanaartornikkut akit akitsoraluttuinnartut aqutaani, Naalakkersuisut maanna pilersaaruteqarput sanaartornikkut piujuaannartitsineq aqqutigalugu Kalaallit Nunaat Paris Aftale-mut peqatalernissaa angujumallugu.

Tamanna eqqortuusorinangilaq siunissamimi sanaartukkat atortuisa akii qaffariarujussuarnissaat anguneqassammat. Sanaartornikkut annertuumik akitsuutinik eqqussuisoqaqqinnissaa Naalakkersuisut

suliaraat, naak Naalackersuisooqatigiit ersaattaallutik oqariartoraluartut akitsuutinik assigiingitsunik appaasimallutik. Taamaattoqanngilarli.

Ulluinnarni inuiaqatigiit namminneq illutaarnissartik angorusullugu oqariartuuteqartarput. Tamanna tusarnaartariaqaripput isumaqarpugut, pisortat inissiat napparsimasaat nunatsinni amerlasuupilussuupput pisariaqanngitsumilli aserfallassimaqisut inuiaqatigiit maanna najugaqarfigaat.

Maanna imaaginnarsimavoq Sanaartornermut Iluarsartuussinermullu Aningaasateqarfik 1 Mia. Kr sinnerlugit aningaasaateqartoq uninngasuutigisaminik. Pingaarnertulli aningaasaateqarfik pituttoqqareersoq oqaatigineqarluni, aningaasat atuinnariaanngitsut nassuiarneqarluni. Taamatut aqutsineq isumaqarpugut naammattusaarnerunngitsoq.

Sumiiffinni assigiinngitsorpassuarni sanaartornikkut unammillernartumik inissisimasoqarnera aningaasatigullu ajoraluartumik mumittaarluni ujaarlertuarnikkut, pinnaattuarpuq partiit tamatta sumi sunalu sallertut sananeqassanersoq.

Naak oqariartoreeraluarluta, nammineerlutik illutaarsinnaasut ajornannginnerusumik illutaarsinnaanissaannut aqutissiortoqassasoq, pisortallu pigisaannik inissialiorniartuarneq naassaangitsumik attartornermut akilersorusaagassanik minnerpaaffianiinniartariaqartoq, pisariaqartitsineq qanoq inissisimanersoq **qinerlissallugu** soqutiginarpuvoq.

Nammineq illutaannginnermi inuusuttuunermi, sinerissami inuusuttunut inissianik sanaartortoqarsinnaanissaa sumiiffippassuarni kisitsisinngorlugu uppersaatissartalimmik paaserusunnartuuvoq.

Taamaattorli tamatta utoqqalisussaavugutaaq, utoqqartatsinnullu maanna inissaqartitsinerput qiviariaraanni, ajoraluartumik tamatigut naammaginartumik tunniussassaqaqqajarneq ajorpuqut.

Inoqarfinni annerni minnernilu utoqqaat illuisa ullutsinnut nalimmattunngortinnissai anguniarlugit tullerriaarnermi pingaarnersiuisarnermi qiviagassaqaqarpugut annertuumik. Tassanilu kommunit suleqatigilluartariaqarneri pisariaqartuuvoq.

Malittaani utoqqaat sapinnginnerusutaaq inaasa, utoqqartatta amerliartornerisa malittaaniq iliuuseqarnissatsinnut utaqqissussiniartuarnerput apeqqusertariaasoq Atassummiit isumaqarpugut.

Sanaartornermummi akit appariartunngitsut utaqqiinnaralarutta sumut naggataani kilissagatta?

[Akileraartarneq](#)

Akileraartarnikkut aaqqissuusseqqinniarnermi uagut atassummiit oqaatigisariigarput nangiinnarlugu oqaqqiinnassaagut; qaami allaffissorneq minnerpaanngortinniarlugu “flattax” eqqunneqarniarli! Uteqattaartuarsinnaavarput taama oqartarnerput, akileraarut apparujussuarlugu, ilanngaatit assigiinngitsorpassuit piarlugit, akileraarutit sippuutaanik utertoortarnerujussuit tapertuarnerpassuillu piujunnaarsillugit. 1kr 1mio kr-iluunniit isertikkukku akileraartussaareerlutit annertussutsimik aaliangersimasumik.

Kiisami immaq sulinisaaq nakernarsissagalarpoq, utertoorusunneq piinnarlugu maanaanaq suliunnaartarneq, akileraaruteqaataasussaangitsunik pisortanit ikiorsiissutinik pissarsinissamik isumalluuserluni pisarnerit piissagalarlutittaaq.

Imatut assersuusiaanni, oqaqqillanga, assersuutaannaapput, sangutitsiniaallammaat putusaarutiginginerani assersuutaannaapput kisitsisit atukkakka; akileraarut 30%-imut appartineqartuuppat, kommunini 44%-imik inissisimaffiusuni iluanaarut kaasarfimmiiilersussarlu assut annertussaaq, isertitakikkaanni isertitakkaajungaannilu kaasarfimmut pisussaq annertuneroiissalluni. Taamaattorli appartitsinerput atorluarsinnaavarputtaaq, ilanngaatit piiareerneranni 30%-imummigooq apparsinnaappat 32%-imut inissillugu, tassani peqqinnissaqarfitsinnut 2%-it illikartereerlugit.

Inuup akileraarutini sumut atorneqarnerisut paasisinnaasariaqarpai: ullumikkummi taamaallaat qanoq annertutigisumik procenteerneerluta naluneq ajorparput, nalunaarsorsimanngilaq qanoq annertutigisut procentinngorlugit peqqinnissaqarfimmut, sanaartornermut, ilinniartitaanermut inunnilluunniit isumagininnermut atorneqartarnerisut. Skattekortip tunuani soq annikitsunnguamik allaqasoqarneq ajorpa innuttaasup akileraartartup akileraarutai qanoq agguataarneqartarnerisut. Oqaannartarsinnaanngilagummi innuttaasunut akileraartartuusunut: ak, aajuna aningaasanut inatsit atuarniaruk paasiniaarukku aningaasat aggulunneqarneri.

Eqiterussisimaneq akileraartarnikkut akiitsorpassuanitsitivoq: tamanna tamatta ajoraluartumik ilisimajunnarsivarput. Apeqqusertariaavorlu, ilumut taamanikkut akiliisitsiniartarnermut oqartussaqarneq qitiusumut eqiterunneqarmat periuseq eqqortuusimanersoq. Eqqortuusimannginnera soq apeqquserparput?

Innuttaasut akiitsui taava qivialaaginnartigit, innuttaasut amerlassutsimikkut pisortanut akiitsui tupinnaannartorsuarmik tanngassimaarutissanngivissumik qaffasipput.

Eqiterussisimaneq akiliisitsiniartarnikkut oqartussaqarnermi taamaammat apeqqusigassaaqqissuuvoq. Eqqarsaatigeqqittariaqaleqqallunilu, akiliisitsiniartartoqarneq kommunit akisussaaffigisassaattut sullissiveqarfinnullu ilisassatut eqqartoqqittariaqalinnginneresoq. Tassani pissanganassaaq qanoq naalakkersuisoq eqqarsaasersuuteqarsinnaanersoq tusassallugu.

Peqqinnissaqarfipput qanoq aaqqiivigeqatigiikkumavarput

“Peqqinnissaqarfik innuttaasunut atavoq, killormuunngitsaq, iluatsittumik nakorsarneqarnigut qujanartaqaat. Angerlartiinnarneqartartulli amerlavallaaqaat, sullissineq pitsaanerulertariaqarpoq”! Atassutip siulittaasorisimasaa “aataqqii” Siverth K Heilmann 2018-imi inatsisartut qinigaaffiata nutaap aallartinnerani taamak oqaaseqarpoq.

Oqaatsit assortugassaanngitsut tassani peqqinnissaqarfipput pillugu ukiut arfinilissaata tungaanut qaangiukkiartulersumi oqaatigisimavai, ullorlumi manna tikillugu peqqinnissaqarfitta oqimaarsartumik ingerlajuarnera inuullu inuuneranik ajoraluartumik kinguneqartarnera takujuartareerparput.

Sulisui uattut ilittullu inuupput, allatulli qasuersaartarnissartik pisariaqartippaat, minnerunngitsumillu suliffiup toqqissisimanartuunissaanik atorfissaqartitsillutik.

Taamaammat Atassummi aningaasanut inatsisissatut siunnersuutaasimasumi qimerluualaarinitsinni, pingaarnersiuisinnaanermi nalilersimavarput konto pingaarneq 31.07.05 taamatullu 31.07.07 Majoriamut attuumassuteqartuusut ilumut taamarsuaq suli aningaasalerneqartassanersut. Tassami piareersarfiit suliffissarsiuissarfiillu ukiut suliffissaaleqerujussuarfiusut matuma siorna kattutsinneqarput inerisaasariaqarneq suliffissaaleqinerujussuarlu akiorniarumallugu. Maannali unammilligarpur

allarluinnaavoq, nunatsinnimi sulisussammiilersimavugut, assiliaq mumilluinnarnikuvoq, suliffissaaleqisuerunneralu qujanaraluaqisoq allamittaaq unammilligassamik malitseqarmat.

Meeqqat atuarfiata naammassereernerani Majoriaq tassaassanngilaq ingerlariaqqiffissatut siunnerfik, aammami taanna Majoriap pilersineqarnerani siunertaasimanngisaannaraluarmat. Taamaattumillu aningaasaliissutigineqartartut Majoriamut nalilersoqqissinnarlugit, Peqqinnissaqarfitsinnut qanoq annertutigisut illikartinneqarsinnaanersut eqqarsaataasinnaasariaqartoq Atassummiit isumaqarpugut.

Aningaasaqarnikkullu ikiorneqarsinnaanerput, allatulluunniit qanoq ilusilikkamik peqqinnissaqarfitsinnut iluaqutaasinnaasumik iliuseqartoqassappat, naalagaaffimmiiuppat nunanilluunniit allaniiuppat, taanna uagutsinnut pingaernerpaajunngilaq sorlermeernersoq, uatsinnulli pingaernerpaaq tassaaginnarpoq inuup inuunerata qaqugukkulluunniit pingaernerpaatut inissisimatinneqartuarnissaa. Ikiorneqarniarutta peqqinnissaqarfippat pillugu, sunaagaluarpalluunniit tassa qujaruttartigu.

Uani ukiaanerani ataatsimiinnermi, Atassummiit ataasiinnanngitsumik peqqinnissaqarfippat pillugu siunnersuuteqarpugut, tassanilu ilaatigut oqariartuutigalutigu, sygesikringskortimut eqqaanartumik nakorsiartarfinnillu namminersortunik pilersitsisoqarsinnaanissaanut nalilersueqqittariaqartugut. Taakkulu pimoorunneqarnerullutik ingerlanneqarsinnaanissaat naalackersuisuniit Atassummiit neriuutigeqaarput.

Namminneerlutimmi akiliisinnaassuseqartut sooq nakorsiartarfimmuut namminersortumut nakorsiarinnaassanngillat? Peqqinnissaqarfitsinni utaqqisoqartarnerata sivikilliallatsinneqarsinnaanissaanut iluaqutaasinnaassatsiaq.

Takornariaqarneq

Nunatsinni takornariaqarnerup aningaasarsiornikkut sukarsuarnut ilaalernissaa takorluugaavoq ukiuni kingullerni immaqa 30-inngulersuni.

Tukkorpallaarpugulli ajuusaarpallaarlutalu! Kinaluunniit nunatsinnut takornariarluni nunatsinnut tummarniartoq, inniminniilerneraniilli iluanaarutissatut isiginnaalereertariaqarparput.

Unnuisarfimmi takornarissanut akitsuut sooq taama paamaarunneqartigisartormitaavaana, Kreta-mut hotelissatsinnut iserutta akileeqquneqarutta takornariaqarnermut akitsuummik nangaariangvivilluta annuallaatiginngivillugu akilertarparput. Sooq taava maani annuallatsittoorsinnaasamininnguagut pillugit tamanna paamaaruttuassavarput, iluanaarutissagut isiginerusariaqarpagut, tassami aningaasaq avataaniit pilersitassaraarput, innuttaasup akileraartartup kaasarfiiinnaaniunngitsaq.

Naalagaaffeqatitta Savalimmiut umiarsuit takornariartaatit saaminniittut isiginnaaginnarnagit qanoq iluanaarutiginnissaat ilikkarluarsimaqaat, taakkulu Atassummiit ilinniarfigilluareerlutigitaaq ajuusaarutissaqartoqaannarsinnaanngimmat, umiarsuarnut takornariartaatinut tunngatillugu ataasiaannarata akitsuutinik qaffasinaagaavallaanngitsunik ikkussisoqartariaqarneranik siunertaqarluta siunnersuuteqartarnitsigut takutittareerparput.

Takornariaqarnerli ingerlartortinneqassappat, inoqarfiit ilaanni suli takornariaqarnikkut inerisaaviusariaqartuni pisortat suliffeqarfiutaat taakkunani inerisaallik sumiiffiup ornikkumaneqassusaa ussasaarutigalugu, imaanngitsoq takornariaqarfiulluareertuni nunaqqatigut namminersortut ingiarniarsaralugit unammillerujussuaqattaarunnaamilaarlugit.